

TEKST 1 TE VEEL OLIFANTEN

- 1 De olifant heeft een grote aaibaarheid. Dat deelt hij met bijvoorbeeld het zeehondje en de ijsbeer. Eigen aan de olifant is een combinatie van intelligentie, een sterk sociaal gevoel, een indrukwekkend postuur en een meelijwekkende klunzigheid, waardoor hij kan rekenen op onze eeuwige sympathie.
- 2 Of de olifant daar zelf zo blij mee moet zijn, is de vraag. Dankzij de sympathie van de rijke westerlingen gaat het momenteel te goed met de Afrikaanse olifant. Anders gezegd: er is sprake van een ware olifantenplaag! In de meeste natuurparken van zuidelijk Afrika zijn zo ontstellend veel olifanten, dat die parken volledig worden kaalgevreten. Professor Colenbrander van de Utrechtse universiteit kan het bevestigen. "Je ziet het met je eigen ogen als je langs de rand van de natuurparken vliegt. Buiten de parken is het vruchtbaar en groen, erbinnen dor en kaal. Alle takken en bomen worden opgegeten. Daardoor verdwijnen eerst de andere planteneters, zoals antilopen. Vervolgens verdwijnen ook de grote vleeseters, zoals leeuwen, die immers weer afhankelijk zijn van die antilopen. Die hele prachtige natuur gaat naar de knoppen."
- 3 De explosieve toename van het aantal Afrikaanse olifanten (met de Indische olifant gaat het onverminderd slecht) begon toen een jaar of twintig, dertig geleden de stroperij in Afrika onder druk van de natuurbeschermingsorganisaties serieus werd aangepakt. Sinds het verwerken van slagtanden tot biljartballen, manchetknopen en pianotoetsen is verboden, is ivoor voor stropers niet aantrekkelijk meer.
- 4 Verschillende experts uit Afrika, Europa en de Verenigde Staten zijn het erover eens dat het aantal olifanten in Afrika zo snel mogelijk omlaag moet. Alleen dan is er nog een kans dat de vegetatie en het daarvan afhankelijke dierenleven zich herstellen. De grote vraag is evenwel: hoe?
- 5 Een aantrekkelijke mogelijkheid zou zijn de olifanten over te brengen naar gebieden waar nog genoeg ruimte is. Voor kleine natuurparken waar ze enkele tientallen olifanten te veel hebben, is dit een mogelijkheid. Niet voor de verplaatsing van tienduizenden zwaargewichten. De kosten daarvan zijn door
- 6 arme landen niet op te brengen.
- 6 Soms is het mogelijk een natuurpark uit te breiden. Het Krugerpark in Zuid-Afrika bijvoorbeeld grenst aan Mozambique, dat geen olifanten meer heeft. Er wordt aan gedacht om de hekken deels weg te halen en een stuk van Mozambique bij het park te betrekken.
- 7 Ook aantrekkelijk is de mogelijkheid van anticonceptie. In het Krugerpark is daarvoor de afgelopen jaren een veldproef uitgevoerd. Zo'n twintig vrouwtjesolifanten werden met behulp van een speciaal geweer beschoten met een vaccin dat uit de eierstokken van varkens was bereid. Het leek te werken, maar de methode moet nog verder ontwikkeld worden. Er moet eigenlijk een kunstmatig vaccin komen. Vanwege ziekten die de ene diersoort op de andere kan overbrengen, is zo'n kunstmatig vaccin veel veiliger dan een vaccin dat uit dierlijk materiaal is bereid. Maar anticonceptie is een bewerkelijke en dus kostbare aanpak. Deze methode is slechts geschikt om een populatie op peil te houden, niet om snel het aantal te verminderen.
- 8 Blijft over het afschieten. Het is een rot-idee, maar het werkt. Tot aan de jaren negentig bleef daardoor de olifantengroep in het Krugerpark op peil. Toen ging een kleine Zuid-Afrikaanse actiegroep – men zegt een groep van vijf mensen – hier heftig tegen protesteren. De publieke opinie in Europa en Amerika werd gemobiliseerd. Die sprak er schande van en de Zuid-Afrikaanse regering verbood het afschieten, doodsbang dat de inkomsten van het natuurpark zouden teruglopen door het wegblijven van de toeristen.
- 9 Volgens veel deskundigen hebben de machtige westerse natuurbeschermers een speciale verantwoordelijkheid. Zij hebben de afgelopen tientallen jaren de olifant aan die hoge aaibaarheidsfactor geholpen. Nu dat een tegengesteld effect blijkt te hebben, zouden de natuurbeschermingsorganisaties hun houding moeten veranderen. Maar zij hebben zich tot nu toe altijd verzet tegen het afschieten en tegen de mogelijkheid om tijdelijk een ontheffing te geven voor de handel in ivoor. Deels met begrijpelijke argumenten: aan ivoor valt niet af te lezen of het van de Afrikaanse dan wel van de bedreigde Indische olifant af-

komstig is. Maar goed gecontroleerde onthefingen van het jachtverbod zouden voor arme landen een uitkomst kunnen zijn. De verkoop van ivoor is een injectie voor hun armoedige economie en het olifantenvlees is welkom op de lege borden.

- 10 De opstelling van de natuurbeschermingsorganisaties is in zekere zin het zoveelste

voorbeeld van westers machtsdenken. Opkomen voor de bedreigde olifant – het lijkt nobel, maar dat is het niet. Want voor wie doen we het? Voor volgevreten westerse actievoerders, die de olifant vooral van de televisie kennen? Of voor de arme Afrikanen met al die olifanten in hun achtertuin?

*Naar een artikel van Simon Rozendaal,
Elsevier, 28 februari 2004*

TEKST 1 TE VEEL OLIFANTEN

- 1p ● 1 Wat is de functie van de eerste alinea?
De schrijver wil de tekst inleiden door:
A de aanleiding te noemen voor het schrijven van de tekst.
B een korte samenvatting vooraf te geven.
C een verklaring te geven voor onze sympathie voor de olifant.
D het centrale probleem aan de orde te stellen.
- 1p ● 2 Hoe is het verband tussen alinea 2 en 3 het beste te omschrijven?
A Alinea 2 en 3 vormen samen een opsomming.
B In alinea 3 wordt de oorzaak genoemd van het probleem in alinea 2.
C In alinea 3 wordt een samenvatting van alinea 2 gegeven.
D In alinea 3 wordt het gevolg genoemd van het probleem uit alinea 2.

Gebruik de volgende informatie voor het beantwoorden van de vragen 3 tot en met 5.

We kunnen de tekst verdelen in vijf delen:

deel 1 alinea 1

deel 2 alinea's 2, 3 en 4

deel 3 alinea's 5, 6, 7 en 8

deel 4 alinea 9

deel 5 alinea 10

- 1p ● 3 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2?
A Deskundigen zijn gelijk gestemd
B Natuurparken worden vernietigd
C Olifanten vormen een plaag
D Stropers worden aangepakt
- 1p ● 4 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3?
A Bezwaren tegen oplossingen
B Financiële problemen
C Invloed publieke opinie
D Verschillende maatregelen
- 1p ● 5 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4?
A Andere houding natuurbeschermers nodig
B Olifantenvlees tegen de honger
C Verkoop ivoor belangrijk
D Verzet tegen afschieten olifanten
- 1p ○ 6 Volgens alinea 7 is een mogelijke oplossing van het olifantenprobleem: anticonceptie met een vaccin dat is bereid uit de eierstokken van varkens.
→ Waarom is deze methode minder goed dan anticonceptie met een kunstmatig vaccin?
- 1p ○ 7 In de alinea's 5 tot en met 8 worden vier mogelijke oplossingen voor het olifantenprobleem genoemd. Sommige van die oplossingen hebben ook weer bezwaren.
→ Bij welke oplossing wordt geen bezwaar vermeld?
- 1p ○ 8 Natuurbeschermingsorganisaties verzetten zich zelfs tegen een tijdelijke ontheffing van het verbod op de handel in ivoor. (alinea 9)
→ Citeer een zinsgedeelte uit alinea 9 dat de reden van dit verzet noemt.

- 1p ● 9 Wat is de functie van de laatste alinea?
De schrijver wil de tekst afsluiten door
A aan te zetten tot afschieten.
B een samenvatting van de tekst te geven.
C een toekomstverwachting uit te spreken.
D op te roepen tot nadenken.
- 1p ● 10 Hoe zou je de hoofdgedachte van deze tekst het beste kunnen omschrijven?
A Alleen als er snel wordt ingegrepen is er misschien nog een mogelijkheid om grote schade als gevolg van een overvloed aan olifanten te voorkomen.
B Als de houding van de westerse natuurbeschermers verandert, kan de olifantenplaag worden aangepakt.
C Er zijn genoeg mogelijkheden om een einde te maken aan de olifantenplaag in Afrika, maar het geld ervoor ontbreekt.
D Omdat wij in het westen de olifant zo sympathiek vinden, willen we niet meewerken aan het plan om veel olifanten af te schieten.
- 1p ● 11 Wat zijn de doelen van de schrijver met deze tekst?
1 aanzetten tot het afschieten van grote groepen olifanten
2 advies geven over het samenwerken door Afrikaanse landen
3 de lezer overtuigen van de verantwoordelijkheid van de natuurbeschermers
4 informatie geven over een belangrijk Afrikaans probleem

Wat is juist?

- A** 1 en 3
B 1 en 4
C 2 en 3
D 3 en 4
- 1p ● 12 Een schrijver kan gebruik maken van:
1 feiten
2 zijn eigen mening
3 de mening van anderen

Waarvan maakt de schrijver van deze tekst gebruik?

- A** alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3

TEKST 2 ENGELS OP DE BASISCHOOL: WAAROM NIET?

- 1 Na mijn reis door India vertel ik met enthousiasme over een driejarig, Indiaas jongetje dat ik in Bombay heb ontmoet. Hij leerde spelenderwijs Engels, want Engels bleek de voertaal te zijn op de kleuterschool waar hij zat. Zó zou het in Nederland volgens mij ook moeten. Vrijwel iedereen reageert afhoudend. Volgens veel ouders is de wereld al zo complex. Moet je kinderen nu óók nog een andere taal leren? Laat ze toch lekker spelen.
- 2 Voor taalwetenschappers en voor ouders die in het buitenland hebben gewoond, is het niets nieuws. Jonge kinderen hebben het vermogen spelenderwijs de taal op te pikken die zij om zich heen horen. Op latere leeftijd neemt dit spontane leervermogen af. In de puberteit raken kinderen het zelfs kwijt. Daarom ligt het voor de hand al vroeg met Engels in het onderwijs te beginnen. Waarom wachten tot kinderen 10 of 11 zijn, terwijl taalverwerving bij vierjarigen gemakkelijker gaat?
- 3 Vorig jaar zetten twee Rotterdamse basisscholen een eerste stap. Zij namen deel aan het onderwijsproject *Early Bird*, waarin de kleuters zo'n vijf uur per week in het Engels les krijgen. Niet van hun eigen juf, maar van een Engelstalige leerkracht. Zij speelt spelletjes, zingt liedjes en voert kleine gesprekjes met de kleuters. Een aantal andere scholen was al eerder op dezelfde manier met het geven van Engels begonnen. Het Early Bird-netwerk groeit, zij het langzaam. Maar Nederland loopt achter. Terwijl Engels in de laagste klassen van de basisschool nog maar amper voorkomt, is het in andere Europese landen doodgewoon. In Duitsland, Zweden, Spanje en zelfs in Frankrijk is Engels verplicht vanaf zesjarige leeftijd.
- 4 Jammer genoeg is er in Nederland bijzonder veel weerstand tegen Engels in de laagste klassen van de basisschool. Dat ervoeren de initiatiefnemers van het Early Bird-project. De lancering van hun onderwijsmethode in Rotterdam ontketende vorig jaar een stortvloed van reacties. De meeste waren emotioneel van toon.
- 5 Het is de vraag of de tegenstanders het bij het rechte eind hebben. Een veelgehoord bezwaar is dat de Engelse les ten koste gaat van het Nederlands. Dat blijkt in de praktijk niet het geval. Al was het maar doordat de Early Bird-basisscholen geen Engels in plaats van Nederlands geven, maar Engelstalige leerkrachten bijvoorbeeld de muziek- of de gymlessen laten verzorgen. Desondanks betekent vijf uur onderwijs in het Engels natuurlijk wel dat het aantal onderwijsuren in het Nederlands daalt. Onderzoek moet nog uitwijzen of het Nederlands van de kleuters daaronder lijdt. Vooralsnog is er geen enkele aanwijzing dat het Engels ten koste gaat van het Nederlands. Uit taaltoetsen in de klas bleek dat de kinderen van de Rotterdamse scholen na zeven maanden Engels zelfs vorderingen hadden gemaakt in het Nederlands.
- 6 Wel zeker is het feit dat het voor scholen en leerkrachten extra werk met zich meebrengt. Dat was ook het geval toen Engels verplicht werd in groep 7 en 8 en toen computeronderwijs werd ingevoerd. Elke vernieuwing betekent een – tijdelijke – verzwaring voor scholen en leerkrachten. Natuurlijk moet er aandacht zijn voor de werklust van leerkrachten. Maar het mag geen reden zijn om af te zien van veranderingen in het lesprogramma. Dat zou elke vernieuwing in het basisonderwijs blokkeren.
- 7 De weerstand tegen Engelse les aan jonge kinderen heeft vaak een andere achtergrond. In het onderwijs moeten kinderen gelijke kansen krijgen. Daarom stuit niet alleen het Engels, maar elke verzwaring van het lesprogramma op weerstand. Want wie kan garanderen dat de zwakste leerlingen niet worden benadeeld? Wie neemt het anderzijds op voor jonge kinderen die probleemloos een tweede taal zouden kunnen leren, maar worden tegengehouden doordat sommige klasgenoten wellicht niet meekunnen?
- 8 Van een andere aard is het bezwaar dat onze eigen taal verloedert. Tegenstanders van vroegtijdig Engels in de klas zijn bang dat er daardoor nog meer Engels in het Nederlands sluipt. Dat klopt. Het is natuurlijk de vraag of dit erg is. Het Nederlands is een levende taal. Zoals het ooit sterk werd beïnvloed door het Frans, zo is nu het Engels aan de beurt. Dat proces zal echt niet worden tegengehouden door het Engels buiten het basisonderwijs te houden.

9 Ook deze kritiek heeft te maken met een vorm van angst. De angst voor de dynamiek van deze tijd. De angst voor verandering, de angst voor een wereld die steeds ingewikkelder lijkt te worden. Een ingewikkeldheid die met name uit het (Engelstalige) buitenland komt.

10 Gelukkig toonde onderwijsminister Van der Hoeven zich niet erg onder de indruk van alle kritiek. In haar reactie zei zij geen bezwaren te hebben tegen het Engels in de laagste klassen van de basisschool. Verplichten wil Van der Hoeven de lagere scholen niet.

*Naar een artikel van Mirjam Vossen,
de Volkskrant, 16 oktober 2004*

TEKST 2 ENGELS OP DE BASISCHOOL: WAAROM NIET?

11p ○ 13 → Vat de tekst '*Engels op de basisschool: waarom niet?*' samen in maximaal 125 woorden. Besteed alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de groep leerlingen over wie de schrijfster het heeft
- 2 de reden om vroeg met Engels te beginnen
- 3 vier bezwaren tegen invoering van Engels in het basisonderwijs
- 4 de vier tegenargumenten van de schrijfster tegen deze bezwaren
- 5 de twee standpunten van de minister.

Schrijf je samenvatting in de uitwerkbijlage.

Maak er een goedlopend geheel van. Gebruik geen telegramstijl.

TEKST 3 NEDERLAND WORDT ER NIET MOOIER OP

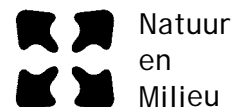
Nederland wordt er niet mooier op. Karakteristieke landschappen verrommelen of verdwijnen en dat is jammer. Want aantrekkelijke landschappen bieden niet alleen ruimte aan plant en dier, ze zijn ook essentieel voor het welzijn van mensen.

Stichting Natuur en Milieu vindt dat Nederland mooier kan én moet. Daarom zetten we ons actief in om het Nederlandse landschap te beschermen en aantrekkelijker te maken. Zodat we ook in de toekomst nog van Nederland kunnen genieten.

Zeg ook nee tegen de oprukkende lelijkheid. Want het Nederlandse landschap is veel te mooi om verloren te laten gaan. Doe met ons mee.

Kijk op www.natuurenmilieu.nl/landschap.

Nederland kan zo mooi zijn. Giro 51880.

*Naar een advertentie in NRC Handelsblad,
8 juni 2005*

TEKST 3 NEDERLAND WORDT ER NIET MOOIER OP

- 1p ● **14** Waarvoor dient de foto in de advertentie?
- A als aansporing om geld te geven
 - B als bewijs van de noodtoestand waarvan sprake is
 - C als toelichting op de naam van de adverteerder
 - D als voorbeeld van lelijkheid
- 1p ● **15** Wat is het doel van de advertentie?
- A de lezers aansporen tot handelen
 - B de lezers informeren
 - C de lezers overtuigen
 - D gevoelens tot uitdrukking brengen
- 1p ● **16** Voor wie is de advertentie bedoeld?
- A alle lezers
 - B leden van Natuur en Milieu
 - C ouderen
 - D rijke mensen

TEKST 4 NIEUW LEVEN VOOR EEN MOBIELTJE

- 1 € 3,50 voor een ingeleverde mobiele telefoon. Dat is het bedrag dat recyclingbedrijf Recell overmaakt naar een goed doel. Wie zijn afgedankte telefoon bijvoorbeeld via de Bruna-boekwinkels inlevert, steunt het Duchenne Parents Project, dat onderzoek bevordert naar de genezing van de Duchenne-spierziekte. Vorig jaar zijn daar meer dan 35 duizend telefoons ingezameld, meldt Recell.
- 2 En er is meer. Voor elk via de Nederlandse Spoorwegen ingeleverd toestel gireert Recell € 3,50 aan Stichting Aap, die uitheemse dieren opvangt. Ten slotte kunnen consumenten sinds kort terecht bij ruim zeshonderd DA-drogisterijen. Ditmaal wordt de Hersenstichting er wijzer van.
- 3 “Het goede doel is kennelijk een sterke prikkel waarmee in amper twee jaar al enkele honderdduizenden mobiele telefoons zijn binnengebracht”, zegt Recell-directeur Henny van Dort. Het bedrijf draait nu twee jaar. “We willen ook de rest van de miljoenen oude telefoons binnenkrijgen.”
- 4 De Hersenstichting en soortgelijke organisaties hebben al vele honderdduizenden euro's ontvangen, maar het gaat Recell niet alleen om het sponsoren van goede doelen. De mobieltjes vormen een winstgevende handel. Met tienduizenden tegelijk gaan ze de grens over, vooral richting ontwikkelingslanden.
- 5 Daartoe sorteert Recell de toestellen eerst. “Soms hoeven we ze slechts schoon te maken. Vaak moet de display worden vervangen, een nieuwe batterij worden aangebracht of een ingrijpende reparatie plaatsvinden,” zegt Van Dort. Dit werk vindt niet in Nederland plaats, maar elders in Europa. Deze gerepareerde mobieltjes vinden een nieuw leven in Afrika en Azië. Landen als Oezbekistan, Kazachstan, Kenia en Nigeria slaan het tijdperk van een vaste telefoon over en stappen direct in de mobiele telefonie.
- 6 Telecombedrijven in Afrika en Azië boeken, net als in Europa, vooral winst door belminuten te verkopen via abonnementen of prepaidkaarten. De bedrijven doen daar dikwijls voor een habbekrats een toestel bij. “De tweedehands toestellen worden op grote schaal afgenomen”, zegt Van Dort.
- 7 Niet te repareren toestellen gaan naar het bedrijf Mirec in Eindhoven, dat een goede reputatie geniet in de herverwerking van elektronica-afval. Mirec kan metalen als goud, zilver, palladium en ook koper uit de telefoons strippen en kunststofonderdelen van elkaar scheiden. Deze stoffen gaan naar smelters en belanden opnieuw in productieprocessen. Bij Mirec staan dure machines om stoffen fijn te malen klaar, maar de mobieltjes blijven nog weg.
- 8 Op zichzelf is de verlenging van de levensduur van een mobiele telefoon een goede zaak. Veel westerse mobieltjes functioneren nog prima als ze na amper een jaar worden ingewisseld voor een meer trendy model. Maar er zijn nog wel problemen te noemen. Wat er gebeurt met de naar Afrika en Azië uitgevoerde toestellen als ze daar vroeg of laat worden afgedankt, laat zich raden. Een greppel, sloot of op zijn best een slecht ingerichte stortplaats is vermoedelijk de eindbestemming.
- 9 En wie garandeert de werking en de veiligheid van een tweedehands exemplaar? Wat gebeurt er als zo'n Nokia explodeert in het gezicht van een Oezbeek? Goeie vraag. “De garantietermijn bedraagt in Europese landen twaalf maanden, onder voorwaarde dat er niemand aan het toestel heeft geprutst”, antwoordt producent Nokia. “Dat geldt ook voor de veiligheid. Toestellen ouder dan twaalf maanden hebben geen garantie meer.”
- 10 Mede vanwege mogelijke imagoschade bij eventuele milieuproblemen met westerse mobieltjes in ontwikkelingslanden, wil Nokia geen zaken doen met Recell. “Wij willen geen contact met dit soort bedrijven. Wij staan op het standpunt dat alle oude toestellen moeten worden vernietigd bij Mirec.”
- 11 Recell zegt met erkende bedrijven te werken die de werking en veiligheid van gerepareerde toestellen garanderen. “Er wordt niet gerommeld. Ik streef naar langlopende handel en niet naar snelle winst”, zegt Recell-directeur Van Dort.
- 12 Recell is zich bewust van het vooruitschuiwen van het afvalprobleem. “Wij hebben geen grip op het afvalstadium van de telefoons in exportlanden. Wij kunnen hooguit onze afnemers informeren over het belang van afvalinzameling. Wij wijzen erop dat er waardevolle

edelmetalen in mobiele telefoons zitten. Onze website toont het recycleschema. Als onze afnemers voldoende telefoons inzamelen, kunnen zij ze aan ons aanbieden”, zegt Van Dort.

- 13 Ook het ministerie van milieubeheer (VROM) zegt niets te kunnen voorschrijven ten aanzien van de afdankertjes. “Het is namelijk geen afvalstroom, maar een goederenstroom”, zegt een woordvoerder. “Wel zijn er in het Basel-verdrag twee jaar geleden afspraken gemaakt, waarbij overheden en telefoonfabrikanten proberen de inzameling te organi-

seren in ontwikkelingslanden.”

- 14 De directeur van de Hersenstichting erkent dat een deel van het Nederlandse afvalprobleem door zijn actie naar ontwikkelingslanden wordt verschoven. “Wij zijn ons daar terdege van bewust, maar we hebben er geen oplossing voor. Met de export van mobiele telefoons moeten we ook aan gedegen inzameling werken in deze landen. Wij zouden graag samen met ministeries en bijvoorbeeld milieu-organisaties daaraan een bijdrage leveren.”

*Naar een artikel in de Volkskrant,
september 2004*

TEKST 4 NIEUW LEVEN VOOR EEN MOBIELTJE

- 1p ● **17** Hoe kun je de inhoud van de eerste twee alinea's het beste weergeven?
In alinea 1 en 2 wordt de inhoud van de tekst ingeleid
A door de aanleiding voor het schrijven van de tekst te noemen.
B door een deskundige te introduceren.
C door een samenvatting van de tekst te geven.
D door voorbeelden van projecten te geven.
- Gebruik de volgende informatie voor het beantwoorden van de vragen 18, 19 en 20.*
We kunnen de tekst verdelen in vier delen:
- deel 1: de alinea's 1 en 2
 - deel 2: de alinea's 3 tot en met 7
 - deel 3: de alinea's 8 tot en met 11
 - deel 4: de alinea's 12 tot en met 14
- 1p ● **18** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2 (alinea's 3 tot en met 7)?
A Commercie en afvalbergen
B Hergebruik en recycling
C Marktgebied Azië en Afrika
D Vervanging of herstel van onderdelen
- 1p ● **19** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3 (alinea's 8 tot en met 11)?
A Afval en veiligheid
B Invloed commercie
C Mening producent
D Werking en garantie
- 1p ● **20** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4 (alinea's 12 tot en met 14)?
A Afvalstroom of goederenstroom
B Meningen over het afvalprobleem
C Rol milieu-organisaties
D Telefoons in exportlanden
- 1p ○ **21** → Citeer de zin uit alinea 3, 4 of 5 die het beste aangeeft, dat Recell een commercieel bedrijf is.
- 1p ○ **22** → Citeer de zin uit alinea 8 of 9 die het duidelijkst aangeeft, dat mobieltjes in de exportlanden een afvalprobleem kunnen vormen.
- 1p ● **23** Hoe kun je het verband tussen alinea 8 en 9 het beste omschrijven?
Alinea 9
A geeft een toelichting op wat er staat in alinea 8.
B geeft een voorbeeld bij wat er staat in alinea 8.
C noemt een gevolg van wat er staat in alinea 8.
D vormt een opsomming met wat er staat in alinea 8.

- 1p ● **24** Welke zin geeft de hoofdgedachte van de tekst het beste weer?
Het verlengen van de levensduur van de mobiele telefoons
- A** heeft voordelen, maar het afvalprobleem in de ontwikkelingslanden mag niet uit het oog worden verloren.
 - B** is een belangrijk initiatief, zeker nu er goede oplossingen zijn gevonden voor de afvalproblematiek.
 - C** is een goede zaak en alle betrokken instanties en bedrijven ondersteunen de inzamelingsacties.
 - D** verloopt moeizaam, maar de goede doelen en de telefoonfabrikanten worden er wel beter van.
- 1p ● **25** Wat is het belangrijkste schrijfdoel van de schrijver van de tekst *Nieuw leven voor een mobieltje*?
- A** amuseren
 - B** informeren
 - C** overtuigen
 - D** tot handelen aansporen
- 1p ● **26** Een schrijver kan in een tekst gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 een eigen mening
 - 3 de mening van anderen
- Waarvan maakt de schrijver van *Nieuw leven voor een mobieltje* gebruik?
- A** alleen 1 en 2
 - B** alleen 1 en 3
 - C** alleen 2 en 3
 - D** 1, 2 en 3

De volgende tekst moet je gebruiken bij de beantwoording van de vragen 27 en 28.

Een op de vijf gsm's snel stuk

Een op de vijf mobiele telefoons gaat binnen twee jaar ten minste één keer stuk. Dit blijkt uit het jaarlijkse onderzoek van het Duitse blad Connect naar de bedrijfszekerheid van mobieltjes. De test is in vier jaar uitgegroeid tot de schrik van iedere zaktelefoonfabrikant. De resultaten liegen er dan ook niet om. Iets meer dan 13.000 lezers van Connect deden dit jaar mee aan de enquête. Maar liefst 2778 van hen gaven aan dat hun zaktelefoon binnen twee jaar na aankoop er minstens één keer helemaal mee was opgehouden. Dat is ruim 21 procent. Van televisies zouden we zo'n uitvalpercentage niet accepteren.

- 1p ● **27** In bovenstaand tekstje wordt gesproken van een jaarlijks onderzoek. De uitkomsten van dat onderzoek zijn voor sommigen gunstig, voor anderen ongunstig. Voor wie zijn de uitkomsten van het onderzoek gunstig, volgens de inhoud van dit kleine tekstje *Een op de vijf gsm's snel stuk* en van de lange tekst *Nieuw leven voor een mobieltje*?
- A** voor de goede doelen en voor de gsm-producenten
 - B** voor de goede doelen en voor Recell
 - C** voor de gsm-producenten en voor Recell
 - D** voor Recell, de gsm-producenten en de goede doelen

- 1p **28** Volgens het bovenstaande korte tekstje *Een op de vijf gsm's snel stuk* gaat een mobieltje nogal eens stuk. Dat kan een reden zijn om een nieuw exemplaar te kopen.
→ Welke andere reden voor vervanging staat genoemd in de tekst *Nieuw leven voor een mobieltje*, in de alinea's 6 tot en met 8?

SCHRIJFOPDRACHT

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat, als er in een opdracht 'je', 'jou(w)' of 'jij' staat, je telkens je eigen naam en/of adres en/of woonplaats moet vermelden.

Al jarenlang loopt bij jullie op school het Goede-doelenproject. Klassen zetten elk jaar, apart of gezamenlijk, een actie op touw om een leuk bedrag voor een goed doel bij elkaar te krijgen.

Een klasgenoot komt met een voorstel voor de actie van dit jaar: kan de school inleveradres voor afgedankte mobieltjes worden en kan de opbrengst dan naar het Goede-doelenproject van de school gaan? Een andere leerling komt een dag later al met de naam en het adres van het inzamelbedrijf: Terra bv, Bergenbos 143, 5490 ZZ Sint-Oedenrode met als contactpersoon de heer J. van Zon.

Jullie mentor heeft ondertussen het idee besproken met enkele personen van het Goede-doelenproject. Die zijn erg enthousiast en willen er in plaats van een klassenactie meteen een actie voor de hele school van maken. Jij biedt aan namens het Goede-doelenproject een brief naar Terra te schrijven om te kijken wat er mogelijk is.

12p ○ **29 Een brief**

→ Schrijf in de uitwerkbijlage de brief aan Terra. Dateer de brief op 1 februari 2006. Je begint met je voor te stellen, je vertelt op welke school je zit en hoe je het bestaan van het bedrijf te weten bent gekomen.

Dan vertel je over het idee van jullie klas. Je wilt weten of jullie school een inleveradres voor mobieltjes kan zijn, wat de vergoeding is per mobieltje, of de vergoeding naar het schoolproject kan en of er een hogere vergoeding mogelijk is vanaf een bepaalde hoeveelheid ingeleverde mobieltjes. Verder wil je nog weten of er folders zijn, inleverdozen en/of eventuele praktische inzameltips. Je vraagt je ook nog af wie de ingezamelde mobieltjes ophaalt of wegbrengt. Je geeft aan dat jij contactpersoon voor de school zult zijn.